

عقل و بکلی دیگر بودن خداوند

حمیدرضا آیت‌اللهی

پژوهشگاه علوم انسانی و مطالعات فرهنگی

همایش معرفت‌شناسی دینی

گفتگوی فیلسوفان مسلمان و مسیحی

روز سه شنبه ۸۹/۱/۳۱ (۲۰ آوریل ۲۰۱۰)

چکیده

"بکلی دیگر بودن" خداوند مستلزم مشکلی اساسی در بکارگیری تجربه به عنوان رویکردی معرفت‌شناسانه برای فهم و استدلال بر وجود خداوند و همچنین فاعلیت او برای هرچیزی در عالم است. اگر بر این باور باشیم که هرچیزی وجودش را از خداوند دارد، نمی‌توانیم نمونه‌ای از اینگونه معطی وجودی در جهان تجربی بیابیم.

در این نوشتار سعی می‌شود نشان داده شود که عالم اعطای وجود و عالم تجربه کاملاً متفاوت از هم هستند. در نتیجه نمی‌توانیم معرفت‌شناسی تجربی را برای عالم دیگر (عالم اعطای وجود) بکار ببریم تا درکی یا استدلالی برای وجود معطی وجود داشته باشیم. با اشاره به شکاف بنیادین بین این دو نوع عالم، استدلال خواهد شد که تنها چیزی که می‌تواند به هر دو عالم قابل استناد باشد عقل است. سپس نشان داده خواهد شد که ایده‌هایی عقلی - همچون وجود، علیت، ضرورت و وحدت - وجود دارد که قابل استناد به هر جهان ممکن است؛ در نتیجه معرفت‌شناسی دینی باید آنها را - در هویت عقلی اش - برای استدلال بر معطی وجود بودن خداوند بکار برد.